

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

STRANKE SLOVENSKE POMLADI!

PUSTIMO NEPOTREBNE PREPIRE.
ZAČNIMO SE SKUPNO PRIPRAVLJATI
NA PRIHODNJE VOLITVE!

LETNIK XLVI

NOVEMBER 1995

ST. 11 NO. 11

VSEH MRTVIH DAN !

ZAMOLČANE ŽRTVE BRATOMORNE VOJNE V ŽUPNIJI TREBNJE 1941 - 1945

NEODPOSILANO PISMO

Trebnje, 3. 9. 1995

Dragi ata!

27. junija je minilo natanko 50 let odkar sva se zadnjič videla. Minilo je pol stoletja, pa se mi zdi, da se je vse dogajalo včeraj - predvčerajšnjim. Vse mi je še vedno tako blizu, tako sveže.

Še vedno čutim tvojo toplino, tvoj vedri nasmeh in nežen stisk za odhod.

Prosim te, ne zameri mi, ker se ti nisem toliko časa oglasil. V srečo in v mislih sem se s teboj vsa leta, dan za dnem pogovarjal. Do živega sogovornika pa je bilo, vsaj prva leta po vojni, nemogoče priti. Bili smo zaznamovani.

Hvala Bogu, da smo imeli ves čas dobre odnose in se imeli radi z bližnjimi sosedi in teto Angele.

Verjetno te bo zanimalo, kako smo preživeli in kako zelo smo te pogrešali.

Že prvi dan, ko si se šel "javiti" takratnim oblastem v Trebnje, v tisto veliko zgradbo, katero smo imenovali sodnija, smo te komaj čakali, da prideš domov. Znanec, s katerim si odšel, nam je zagotovil, da se zagotovo takoj vrneš in nam obljubljal, da bo "garantiral" zate in pričal o tvoji neoporečnosti. V upanju na tvojo vrnitev smo se otroci brezskrbno igrali, mama pa je skuhala v "krop krompir". Ko je odzvonilo pol dne, smo jedli, zate pa je jed postavila v peč, da ne boš lačen, ko se vrneš.

Znanec se je vrnil sam, zate pa je dejal, da so te zadržali - zaprli.

Mama je skrbelo. Od doma si odšel v sami sranci, zato je vzela toplo jopico in odejo ter oboje nesla v Trebnje, na sodnijo. Tam jo je zaustavil mlad naduti stražar z vprašanjem "Kaj bi rad?" Povedala mu je, da je možu

prinesla topla oblačila, on pa ji je oholo odvrnil, da so tam vsi na toplem ter da dodatne toplote ne boš potreboval. Žalostna in zaskrbljena se je vrnila domov. Drugi dan je spet poskusila. Sprejela jo je "uradnica", ki jo je odpravila z vestjo, da se boš kmalu vrnil.

Mama ni odnehala ter se je naslednji dan spet odpravila do uradnice od katere je zvedela, da so te odpeljali naprej, da ne ve kam, da boš že prišel domov, ko prideš in kadar prideš. "Kaj ni kaj več iskati," je še dodala.

Za nas so se pričeli težki časi.

Gledali smo mater, kako je žalostna hodila okoli hiše in po njivah. Večkrat smo jo zalotili, da joče. Vsak večer smo molili rožni venec. Na koncu je vedno dodala - za očetovo srečno vrnitev - očenaš. Moral bi nas slišati, kako zbrano in razločno smo molili in upali, da se vrneš.

Po dveh mesecih sta nas neke nedelje obiskala zakonca iz sosednje vasi. Mama ju je povabila v hišo, otroci pa smo morali ven. Ko sta odšla, je bila mati objokana in zamišljena. Vsi trije otroci smo silili k njej in jo spraševali

zakaj joka. Na kratko nas je odpravila, da jo boli glava. Bili smo zadovoljni. Le zvečer pri molitvi ni dodala stavka, na katerega smo ves čas budno čakali. Ta večer je pri molitvi dodala: "za očetovo srečno zadnjo uro in za pokoj njegove duše". Vsi trije, Jože, Stane in jaz, smo zelo naglas odgovarjali, mati pa je milo zajokala. Tudi mi smo začeli jokati, čeprav nismo vedeli zakaj?

Čez veliko let, ko smo že odrasli, nam je mama povedala, kaj je zvedela tistega nedeljskega dne. Prej nam ni mogla zaupati te grozne novice, saj se o tem ni smelo govoriti, otroci bi pa lahko kaj nepremišljeno izrekli.

Tako smo že odrasli zvedeli za tvojo kalvarijo, ki si jo prestopal pred smrtjo. Pa ni bilo nikogar, ki bi nam izrekel besede sočustvovanja - tolažbe.

Ponosni smo nate, na tvojo herojsko držo in na besede, ki si jih izrekel, predno te je mlad fant v uniformi, tebi tako poznan, s puškinim kopitom sunil v tehu, da si skupaj zvezan še z enim iz sosednje vasi, padel v jamo.

Iskali smo tvoj grob. Iskali smo jamo v Kočevskem Rogu.

Pa je danes ni več. Tvoji sosedi in drugi mladi Trebnjanci so morali po vojni hoditi sekat les in pogozdovati. Pri tem so zasuli vaša trupla ter nasadili smreke, ne da bi slutili za grozodejstva, ki so se tam po vojni dogajala.

Živeli smo skromno in poslušno, živeli za vrednote, za katere ste ti in tvoji sotrpini žrtvovali svoja mlada življenja, to je za resnico, poštenje, dobroto in smisel za večnost.

Za vsakdanji kos kruha smo morali delati na sosedovih poljih, da smo lahko preživeli. Največje breme je nosila mama, otroci smo morali najprej na pašo s kravico, ki nam je dajala mleka, potem v šolo, po šoli pa na delo po poljih.

V Trebnjski šoli sem na lastni koži zelo boleče občutil tvoj odsotnost. Tovarišice, kot smo jih takrat imenovali, so se med seboj zelo razlikovale po notranjosti - v svoji duši -

Meni in sošolcem, ki so ravno na tak način ostali brez očeta, so zagrenile marsikatero šolsko uro. Tako nisem mogel takrat doumeti zakaj v šoli ne dobim malice, jaz pa bi tako rad jedel. Tovarišica me je odrinila, češ, za take kot si ti ni nič zastoj.

So bile pa med njimi tudi tovarišice, ki niso odobravalе takega početja. Naskrivaj so zavile kos kruha, ki je drugim ostal, in mi ga dale ter tudi ob drugi priliki izkazale posebno pozornost. Še danes sem jim hvaležen. Ostale so mi v lepem spominu.

Vsi trije tvoji sinovi smo si ustvarili družine. Šest vnukin in en pravnuk, katere smo vzgojili v kristjane, ki znajo odpustiti, bo danes prižgalo svečko tebi v spomin. V njih ni sovraštva do tvojih ubijalcev, čeprav jih poznajo.

nadaljevanje na str. 2

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates:

\$15.00 per year

\$1.50 single issue

Advertising: \$0.45 per agate line

Member of Multilingual Press
Association of OntarioMember of Canadian
Multilingual Press FederationOwned and published monthly by Slovenian National Federation of
Canada

Letnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi

646 Euclid Ave., Toronto, Ontario M6C 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenska Država

Zastopnika:

Slavko Skoborne
Espana 1316
Castelar (1712)
Prov. Buenos Aires
ArgentinaLudvik Jamnik
79 Watson Ave.
Toronto, Ontario
M6S 4E2
Canada

TELEPHONE # (416) 766-4848

FAX # (416) 766-7088

Letna naročnina: Za Kanada in ZDA \$15.00. Za Argentino in Braziljo
po dogovoru; Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države
\$12.00 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno da bi se avtorjeva
naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in
izdajatelja.

ZAHVALA

*Na tak način smo prispevali k spravi,
o kateri vsi toliko govorimo.**Dragi ata. Še veliko bi imel napi-
sati. Veliko krivic in storitev pokazati.
Pa tega ne morem storiti. Tvoje živ-
ljensko vodilo, odraščanje ob skrbni
materi in lastni ponos mi ne dovoljujejo,
da bi komu storil krivico. Preveč sem
sam občutil, kako le ta boli. Veliko ti-
stih, ki so nas zaničevali, sovražili in se
nam posmehovali, ni več. Na teh do-
movih živi druga generacija, ki za sto-
rjena dejanja svojih prednikov ni kriva.
Prepričan sem, da to moje stališče
odobravaš.**Tisti mladenič, ki te je pahnil v smrt
pa še živi. Njegovo sedanje življenje
in obnašanje je posebno poglavje, na
katerega nimam odgovora.**Veliko žalostnih dogodkov bodo
ljudje priklicali v spomin te dni. Tako,
kot sem ti jaz napisal to pismo, bi lahko
tudi ostalim 154 žrtvam nesmiselne
morije, napisali drugi sinovi, žene ali
matere. Teh žalostnih zgodb bi bilo za
celo knjigo.**Na koncu tega pisma ne bom napi-
sal kot običajno lep pozdrav in nasvi-
denje ampak izražam željo, da nam
stojiš ob strani, da bomo mi otroci,
vnuki in pravnuki, kakor tudi ves Slo-
venski narod, živeli v slogi in ljubezni, z
željo, da se kaj takega ne bi nikoli več
ponovilo.*

Tvoj sin Janez

Janez Smolič

VELIKAN
NA PRELOMNICI ČASA

16. novembra je preteklo 36 let od smrti ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Kakor navadno, je tudi letos šla ta obletnica mimo nas brez besede. Slovenska "hvaležnost"! Morda še kaj hujšega. Prepričan sem, da bi pokojnega škofa bolj cenili, če bi ga bolje poznali.

Da bi o njem zvedel kaj več, sem vzel v roke njegov življenjepis. Dopadel se mi je, zato sem še za druge zbral nekaj misli o tem velikem Slovencu in škofu:

MLADOST

Gregor Rožman je bil rojen 9. marca 1883 v Dolinčicah, župnija Šmihel pri Pliberku na Koroškem. V družini je bil sedmi otrok, najmlajši. Bogati pri Pongracu niso bili, manjkalo jim pa tudi ni. Oče in mati se nista razumela, posebno hudo je bilo, dokler so bile pri hiši očetove sestre. Oče je bil strog, razburljiv, resen in rezek mož. Mati pa je bila mehkega srca; vse je potrpežljivo in veliko molila. Kljub nesoglasju se je v družini veliko molilo. Škof pravi o materi, da so bile v njej utelešene vse krščanske čednosti in ves evangelij. Še ljubezen, ki je v družini manjkala, je nadomeščala materina molitev in njen zgled.

Pri Pongracu nedeljskih dolžnosti niso zanemarjali. Dela se ob nedeljah niso dotaknili. Berači so bili pri njih stalni gostje, tudi oče ni nikoli branil dati beraču pomoči. Tega socialnega duha se je kot otrok navzel tudi Gregor in ga je ohranil vse življenje: Doma so imeli mlin in tudi stiskalnico za olje. Tropine, ki so ostale od zmletega bučnega in drugega semena, je Gregor kot "potice" nosil v šolo in jih delil drugim, lačnim učencem. Tudi pozneje, kot profesor in škof, je navadno vse razdal, sam pa nosil zakrpano perilo; ko je bil "suh", se je pa zaklepal v svojo sobo, ker mu je bilo hudo, če je moral študenta ali reveža odsloviti brez podpore.

V šoli prve dve leti ni kazal veselja do učenja, zamudil je dosti šolskih dni. V drugem razredu je bil od nemškega učitelja tudi kaznovan in to zaradi slovenščine. O tem sam pravi, da so mu "prisoljene klobute vzbudile tako narodno zavest, ki je nič ubiti ne more".

Kmalu se je pokazalo, da Gregorja bolj veselijo knjige kot pa delo na polju. V tisti dobi so sestrin

mati odkrili, da si je doma na podstrešju postavil oltarček, kjer je maševal, čeprav v ljudski šoli ni bil ministrant. To je bil materi prvi znak, da Bog otroka res kliče v svojo službo in je začela v njem gojiti to nežno kal duhovniškega poklica. Nekega dne je pa sam rekel: "Na polju ne bom delal! Dajte me študirat, če ne, pojdem v kloster." S to prošnjo je tako dolgo silil v očeta, da se je oče vdal. Najprej je moral še eno leto v ljudsko šolo v Pliberk, da se je naučil nemščine, katero pa je hitro obvladal.

Tako je v jeseni 1896. leta postal študent. Stopil je v celovško gimnazijo in je bil obenem sprejet v deško semenišče, Marijanišče.

V šoli je bil vreden: petkrat je bil odličnjak, trikrat pa blizu odlike.

Tudi kot gojenec v Marijanišču je bil vzoren. Za svoje lepo vedenje so ga predstojniki nagradili s tem, da so mu zaupali službo zakristana v zavodski kapeli. To službo je opravljal v njihovo največje zadovoljstvo. Veliko je molil in že tam razodeval globoko pobožnost. Že kot dijaka so ga učenci spoštovali, ker je imel nekaj prikupnega pri sebi.

Kot prvošolec se je prvič povzpел na goro Peco. Ta mu je pomenila goro Tabor. Peca je nanj naredila nepozaben vtis. Še kot škof se je tega izleta spominjal: "Čutil sem se duhovno prerobenega in neizmerno bogatega, saj se mi je Gospod razodel v delih svoje moči in lepote. V planinah izginjejo vse stanovske in socialne razlike... planine nas zbližajo. Zato je v planinah duhovno zdravje; 'toda le za tistega, ki je vreden, da vstopi v skrivnostno svetišče božjih lepote.' To so bile njegove prve duhovne vaje. Bog se mu je tedaj razodel v lepoti svojega stvarstva in začel osvajati njegovo mlado dušo.

Posebnost je bila tudi njegova "koča". To je bila njihova bajta ob potoku, kjer je navadno preživel počitnice, ker v hiši ni bilo miru. Tu je skladal svoje prve pesmice in črtice. V njih izpoveduje, kako je cenil kmečki stan in njegovo delo, čeprav sam ni rad delal na polju. Je pa vedno zelo veliko bral in znal svojim tovarišem, študentom tudi zanimivo pripovedovati o vsem, kar je našel v knjigah. Tu so se shajali okoliški študentje, načrtovali izlete, največ pa zato, ker se jim je pri njem dobro godilo, zraven pa je bil značajan in iskren prijatelj.

Leta 1904 so bile v okoliških farah kar tri nove maše. Za novo mašo g. Andreja Sadjaka je abiturient Rožman prevzel vodstvo za vse, kar je bilo za primicijo potrebno. Pridno je risal in barval, zraven pa nadziral druge, da ni bilo kaj narobe. Čez tri leta so te napise in slavočke postavljali za njegovo novo mašo.

Gregor je bil ponos za družino, za faro in vso okolico, posebno pa bližnjih župnikov in kaplanov. Vsi so bili gotovi, da bo fant šel v bogoslovje. Tudi sam se je odločil, da postane duhovnik.

V sedmi šoli pa je prišla preizkušnja - ljubezen. 10. avgusta 1903 se je ob priliki blagoslovitve zvonov pri sv. Katerini resno zaljubil v Lenko Hartman. Bila je prava primadona, Rožman pa resen, značajan in postaven fant. Še kot bogoslovec drugega letnika se je boril med milostjo in naravo. Da je bil hud boj in je srce krvavelo, je v pesmi izpovedal z besedami "z nožem sem porezal vse vezi". Ko je v njem končno zmagala milost, je svoje križano srce poklonil Mariji v pesmi:

Po tej izročitvi je bila Gregoriju Rožmanu pot do oltarja brez ovir. Devica Marija mu je ostala vse življenje ideal, ki ga je z vsem ognjem svojega moškega srca vžigal tudi v mladini. Sicer se je pa Mariji brezpogojno izročil že leta 1896 s pristopom v Marijino družbo; od tod izvira njegova nenarejena gorečnost za širjenje Marijinih družb.

Nekaj mesecev pred posvetitvijo sta s prijateljem Benetkom poromala v Rim in bila v avdienci pri Papežu Piju X. O tem je Rožman, bogoslovec 3. letnika pozneje rekel: "Videl sem svetnika?" Vtis, ki ga je napravil nanj, mu je ostal vse življenje, posebno pa v težavah in stiskah.

DUHOVNIK

V nedeljo, 4. avgusta 1907 je g. Rožman pel svojo novo mašo, v svoji rojstni župniji. Po maši je delil novomašni blagoslov, za kar si je nekaj mesecev prej osebno izprosil dovoljenje od Papeža Pija X. Ljudi je bilo toliko, da je sam delil obhajilo od šestih zjutraj skoraj do devetih, blagoslov pa je delil poldrugo uro. Bilo pa je še nekaj na kar je mladi Gregor na svoji primiciji gotovo premišljeval - očetova napoved: "Vesel sem, da imam sina

duhovnika: smiliš pa se mi, da boš duhovnik ravno v najtežjih časih.

Rožman je bil ves čas najplodovitejši sotrudenik BRATOLJUBA, ki je bil list slovenskih bogoslovcev v Celovcu. V njem je kot tretjeletnik napisal črtico "Luč", ki jo je posvetil četrtoletnikom, ki so tisto leto obhajali nove maše in odhajali na fare. V njej je napisal, kakšen mora biti duhovnik. Pozneje se je izkazalo, da je naslikal samega sebe.

Takoj po novi maši je nekaj časa nadomeščal šmihelskega župnika z vsemi pravicami in dolžnostmi. Jeseni se je vrnil v bogoslovje, da konča 4. letnik. Bil je semeniški duhovnik, obenem pa so ga predstojniki postavili za prefekta vseh bogoslovcev. Obenem je bil tisto leto tudi predsednik Akademije slovenskih bogoslovcev. Pri predstojnikih je užival popolno zaupanje, sošolcem pa je že takrat dajal lep zgled duhovniških kreposti.

Po 4. letniku bogoslovja ga je škof Kahn poslal za kaplana v Borovlje. Župnija je bila že na zunaj zanemarjena, v verskem oziru pa mrtva. V župnikovo nejevoljo je kaplan Rožman takoj pokazal, kakšen duhovnik bo: Pridigar je bil izreden, njegov nastop simpatičen, neka sila je izhajala iz njega, njegova osebnost pa je imela nepremagljivo moč z mladino. Fantje in dekleta, vse je drvelo za njim, v faro je prinesel duha in življenje. Cerkev je bila vedno polna pa naj je pridigal slovensko ali nemško. Star možakar mu je že takrat napovedal: "Gospod, Vi boste nekoč še škof postali!" Bil je tudi izreden spovednik, znal je tolažiti in pripravljati bolnike na smrt. Povsod je bil zdaj samo Pongračev gospod.

Ne smemo pozabiti, da hvala o Pongračevem gospodu ni bila glasna samo v Borovljah, ampak se je širila tudi po drugih župnijah. Povsod so ga vabili za pridigarja in govornika, ker je znal tako globoko in preprosto govoriti. Mladi kaplan je rad ustregel, posebno še tam, kjer se je zbirala mladina. Njegovi govori so bili jasni, odločni in vsem razumljivi. Ni čuda, da se je škof Kahn, precej na priporočilo dr. Lamberta Ehrlicha, odločil, da ga pošlje na Dunaj v Avguštnine, da doseže doktorat iz bogoslovij ved... Tako se je 1. oktobra 1909 poslovil od Borovlja, 27. junija 1912 pa je prejel čast doktorja bogoslovja. Po svoji promociji se je, zdaj dr. Rožman takoj vrgel na delo, največ s pripravami na 23. mednarodni Evharistični kongres na Dunaju od 11. do 15. septembra 1912. Pod vtisi tega kongresa je za Slovence sestavil molitvenik Presveta Evharistija.

Takoj po Kongresu je bil dr. Rožman imenovan za študijskega prefekta v Marijanišču. Tu je imel spet priliko pokazati svojo ljubezen do mladine. Mladina ga je oboževala, bil ji je angel varuh, sejal je veselje, tolažil in krepil, mlad z mladimi pa vendar kakor oče in vedno vodnik. Bil je izredna osebnost, ki je imel za gojence srce, sam pa je bil pobožen duhovnik, ki je v presveti Evharistiji črpal modrost in dobrotu. Znano je, da je njegove gojence že sam spomin nanj še dolgo varoval in vodil.

Rožmanov ideal je bil: biti dober dušni pastir

svojemu ljudstvu. Temu idealu se ni nikoli izneveril, še posebno pa izstopa v času njegove profesure v ljubljani med leti 1920 - 1930.

Dr. Rožman je bil plodovit pisatelj znanstvenih razprav. V njih se najbolj zanima za vprašanja, ki so povezana s praktičnim dušnim pastirstvom. V znanstveni reviji "Čas" je objavil pet razprav o sodobnih vprašanjih (Srbski konkordat, Rešitev rimskega vprašanja, Koroški plebiscit). V "Bogoslovnem Vestniku" pa je do leta 1929 objavil skupaj 71 raznih razprav in člankov.

Ker je Rožman vse svoje delo usmerjal v dušno pastirstvo, je razumljivo, da je poleg učenih razprav bil tudi plodovit nabožni pisatelj. Svoja dela je objavil v Bogoljubu in Glasniku presvetega Srca Jezusovega. V prvem je odkrival svojo dušo, v drugem pa je zelo lepo prikazoval svetost škofa Slomška in življenjepise mesečnih zavetnikov. Za letnik 1928 možem in fantom lepo naslika "Srce našega Kralja", tako da ni nobenega dvoma, da jih je zasnoval kleče pred oltarjem. Še dosti drugih premišljevanj je objavil v Glasniku, vse pa kažejo, da je bil že takrat premnogim glasnik ljubezni božjega srca.

Rožman pa je bil tudi neprekosljiv vzgojni pisatelj. Največ versko - vzgojnih člankov je napisal za "Mladost", glasilo slovenskih Orlov. V njih Orlom vžiga narodno zavest, govori jim o pomenu orlovstva, najlepše pa jih vzgaja h krščanskemu optimizmu in veselju. Pogosto jih vabi k zaprtim duhovnim vjam, najlepši pa so gotovo članki, ki jih je pisal za orlovske praznike, Sv. Jožef, Sv. Alojzij in Brezmadežna, ki jih je vpeljal v organizacijo.

Poleg tega je precej pisal tudi v Mohorjevo družbo. Med najlepšimi deli pa je gotovo molitvenik "Besede življenja", ki ga je napisal fantom kot bogoslovni profesor, leta 1927. V podnaslovu pravi, da so v njem podane "misli in molitve za fante". Čeprav je bil molitvenik napisan za vse fante, ga je dr. Rožman namenil predvsem Orlom. V njem pa so tudi Molitve za Marijine družbe, katerim je Rožman vedno dajal prednost pred drugimi organizacijami, kajti Brezmadežna je vzvišena nad vse zemeljske stvari.

Zgoraj omenjeno je le bežen pregled Rožmanovega dela; vsega se sploh ne da zbrati in popisati. Vneto je širil Marijine družbe, v Pliберку je ustanovil čitalnico, posebno pa izstopa kot govornik na novih mašah, na delavskih shodih in voditelj duhovnih vaj. Čeprav je imel vedno pred očmi utrjevanje verskega življenja, se je v času po prvi vojni dotaknil tudi politike, ko je s svojo prepričevalno besedo dvigal narodno zavest Korošcev. Ko so se leta 1919 po Koroški bili boji med Nemci in jugoslovanskimi četami, se je tudi dr. Rožman z nekaterimi drugimi umaknil čez mejo v Mozirje. Ko so se vrnil jugoslovanski vojaki, se je vrnil tudi on.

Ker takoj po vojni ni bilo slušateljv v bogoslovju, se je po novem letu 1920 Odzval vabilu ljubljanske univerze, da na njej prevzame stolicu za cerkveno pravo. Odšel je prostovoljno, z namenom, da se vrne. Tu se začne:

Ljubljana - Rožmanova življenjska usoda

Rožmanova tragika se začne še predno je prišel v ljubljano. Že na potu so mu tatovi na vlaku ukradi vse: obleko, perilo, obutev, knjige in tudi scripta. Bil je takorekoč na cesti, brez stanovanja in brez denarja. Da je bila mera polna, ga je čakalo še razočaranje, da je bil nastavljen le kot honorarni profesor. Končno mu je profesor Alfonz Levičnik odstopil sobo in je stanoval pri njem. Zaradi težkih razmer je bil skoro prisiljen sprejeti mesto dijaškega prefekta v Marijanišču (prosto stanovanje in hrana). Tedaj je med mladino tudi tam vrel. Rožman jim je takoj v začetku rekel: "Nočem biti vaš policaj, ampak vaš prijatelj in svetovalec. Fantje, prihajam k vam, da vas vodim k božjemu Soncu". Ze po enem letu so se pod njegovim vodstvom duhovi pomirili, v zavod se je vrnil red in mir. Jeseni leta 1920 je bil imenovan za docenta cerkvenega prava, leta 1924 pa je postal izredni profesor.

Dr. Rožman tudi v Ljubljani svojega duhovniškega ideala ni spremenil: Prenoviti je hotel družbo, to pa je hotel doseči preko organizacij, zato se je s tako vnemo posvetil Marijinm družbam in Orlom, prav kot je prej delal na Koroškem. Zelo se je zavzel tudi za duhovne vaje, zato je pod njegovim vodstvom zraslo več domov duhovnih vaj, prvi v Ljubljani. Priporočal jih je tudi po župnijah. Sam je bil poznan kot najboljši voditelj in to v krški, ljubljanski in lavantinski škofiji. V kratkem času je bil poznan od Matuljka do Bele krajine.

Omeniti je treba še dve važni manifestaciji tistega časa: V. katoliški shod v ljubljani od 25. do 28. avgusta 1923. Na tem zboru je bil Rožman izvoljen za podpredsednika za cerkveno-politična, politična in narodna vprašanja in je tedaj imel referat "Cerkev in država". Pozneje je postal član stalnega odbora katoliških shodov.

Od 6. do 8. septembra 1924 pa je bil v Ljubljani 1. Slovenski Marijanski kongres.. Kot velik Marijin častilec je bil Rožman tu še bolj agilen.

Tako je odgovornost na Rožmanova ramena vedno silneje pritiskala. Že 21. junija 1922 je postal predsednik Cerkvenega sodišča, kar je bila zelo zahtevna služba. Novo, toda nič manj odgovorno dolžnost pa mu je škof Jeglič naložil, ko ga je 20. decembra 1927 imenoval za pravega konzistorialnega svetnika. To je pomenilo tudi veliko zaupanje, ki mu ga je škof Jeglič s tem izkazal. Tako je Bog usmerjal Rožmanovo pot, da se je vedno bolj seznanjal z upravo ljubljanske škofije.

Kljub ogromnemu delu, ki ga je opravljal, je Rožmanovo dušo vsaj prva leta trlo strašno domotožje po Koroški. Hodil je na Lom in od tam gledal proti Celovcu, ker je bil preponosen, da bi avstrijsko policijo prosil za prehodno dovoljenje čez mejo. Sele po letu 1925 je spet prihajal v svoj Korotan, kjer je po raznih farah pomagal v dušnem pastirstvu. Po nekem opravilu, Pri sedmih studencih, v postu 1926, ko je imel ganljiv govor za može in fante, mu je eden od navzočih rekel: "Pridite nazaj na Koroško! Takšnih duhovnikov Koroška vendar nujno potrebuje." Dobil je odgovor: "Najslabšo župnijo bi rad prevzel, če bi mogel priti nazaj."

To pa ni bilo mogoče, ker je Bog imel svoje posebne načrte.

Dalje prihodnjič

S.P.

NEDELJA

Cerkveni list krške škofije NEDELJA, ki ga odlično urejuje glavni urednik g. Hanzi Tomažič, s pomočjo šestih sodelavcev, obhaja letos 70. letnico odkar je izšla prva številka tega lista v Borljah v Ziljski dolini. Med nacistično okupacijo je morala prenehati in je začela s ponovnim izdajanjem l. 1945.

Časopis, ki je skromen po obsegu a BOGAT PO VSEBINI, povezuje Slovence na Koroškem in jih obvešča o cerkvenih, kulturnih in drugih narodnih dogodkih.

Ima veliko zaslugo, da imamo še nekaj Slovencev na Koroškem.

Vsem sodelavcem čestitamo in jim želimo veliko uspeha, da bomo tudi mi deležni sadov njihovega truda, saj dostikrat z hvaležnostjo objavljamo novice iz tega prikupnega tednika.

Uredništvo S. D.

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 1996

ŽELI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA SLOVENSKE DRŽAVE

OBČNI ZBOR H. I. P. "SLOVENIJA"

Pred dvema tednoma sem se kot poročevalec udeležil 39. Občnega zbora hranilnice in posojilnice "SLOVENIJA" na Brown's Line v New Torontu.

Finančno ustanovo so nad 250 članom predstavili odborniki druge generacije Slovencev v Kanadi, skoraj izključno v kompetentnem slovenskem jeziku, z morebitnimi malimi interpretacijami v angleščini.

Občni zbor je bil izvrstno organiziran. Poročila vseh odbornikov, ki so kazala napredek te ustanove v preteklem letu, so bila točna in strokovno obdelana, da jim je članstvo z lahkoto sledilo. Pri tem so izstopali predvsem predsednik, g. Marjan Ulčar, tajnik William Stajan in glavni ravnatelj g. Peter Markež.

Občinstvo, ki je odobravalo poročila brez vprašanj, je dodalo ponovno zaupnico prejšnjim funkcionarjem.

Dobrobit Zadruga je bil ob zaključku finnačnega leta 44, 272, 848.- Če pomislimo, da je tudi sestrina Zadruga J.E.Kreka imela lansko leto

Nagrajenec g. Ludvik Jamnik, B.A.

skoraj podoben uspeh, moramo zaključiti, da so Slovenci v Kanadi, zlasti starejša generacija, umni in varčni gospodarji.

Na Občnem zboru je bila naznanjena tudi vsakoletna "Kulturna nagrada" zaslužnemu Slovincu. Letos je bila dana čast te nagrade g. Ludviku Jamniku, sedanjemu uredniku časopisa SLOVENSKA DRŽAVA, za njegovo nesebično delo pri kulturnih (drami, pevskih zborih, akademijah in drugih prireditvah), kakor tudi pri njegovem dolgoletnem in navdušenem udejstvovanju pri socio-političnih ustanovah (Slovensko Državno Gibanje, Slovenska Narodna žveza, Slovensko Kanadski Svet.)

Ker je bil g. Jamnik upravičeno odsoten, je dr. P. Klopčič v imenu nadzornega odbora Zadruga naprosil dr. Avgušтина Kuka, naj on izroči nagrado svojemu prijatelju, kar je bilo izvršeno še isti večer. Navzoči so izročitev z veseljem pozdravili.

Čestitamo g. Jamniku za sprejetje in odbornikom Zadruga za poklonitev te nadvse zaslužene nagrade.

Avguštin Kuk

MARY OF THE INCARNATION

Mary of the Incarnation

Lazarist č. g. C. Wolbank poroča v Ameriški domovini, da je letošnje poletje izpolnil obljubo dano glavni tajnici gdč. Sonji Ferjanovi, da jo bo za nagrado za dolga leta sodelovanja pri misijonih popeljal v Montreal in Quebec City.

V Quebec City sta obiskala znani muzej Matere Nove Francije, Marie Guyard of De L'Incarnation, katero je papež John Paul II. proglasil za blaženo junija 1980.

Uršulinka sestra Marie Incarnation je zapustila Francijo in ustanovila v Qvebecu uršulinski red, katerega hčerke so 355 let nadaljevale delo v šolski vzgoji v Kanadi in drugih deželah.

V Centru Marie DE L'Incarnation sta v podpisani knjigi obiskovalcev našla ime uršulinke Darjane Toman iz Ljubljane, ki je ob priliki obiska družine in sorodnikov Dr. Avgušтина Kuka obiskala svojo sestro Luise s katero sta skupno študirali in delali v Rimu.

Sestra Darjana "poučuje katehetiko na teološki fakulteti v Ljubljani in uči s sobratom dr. Gerjolom v sporednem predmetu".

Č. dr. Gerjola CM, se bodo spominjali Slovenci v obeh farah v Torontu, ki so se udeležili velikonočnega misijona.

A.K.

1599-1672

Uršulinka sestra c. Darjana Toman

MARY OF THE INCARNATION

Mother
of the Canadian Church

Mary of the Incarnation was born in Tours, October 28, 1599. At the age of 18, she married Claude Martin. Two years later she was left a widow with a young son and no means of livelihood. To earn a living, she went to work for her brother-in-law.

Meanwhile she received extraordinary graces, of which she spoke to her director of conscience. Finally God called her to become a nun. She lived continually in His presence and refused Him nothing. On January 25, 1631, in spite of her son's sorrow, she entered the Ursulines at Tours. Two years later she pronounced the vows of religion.

Mystical graces continued to elate her soul. She felt ready to go the ends of the earth if by so doing, she could be more agreeable to her Divine Spouse. God then showed her the vast country of Canada. "You must go there and build a house to Jesus and Mary".

In 1639, the dream became reality. Mary of the Incarnation left France on May 4th, 1639 and arrived at Québec on August 1st. Her aim in coming to Canada was to educate the little Amerindian and French girls. Even if the King insisted on Frenchifying the Amerindians, she respected their customs and culture... Moreover, she attained such mastery of the Montagnais, Algonquin, Iroquois and Huron languages, that she was able to compose grammars and dictionaries in these languages.

For thirty-three years she corresponded regularly with her Benedictine son and with a host of other persons, happy to be admitted to her school of spirituality. In her Monastery of the "rue du Parloir", she was visited by missionaries, notables and all who sought her advice and her wisdom.

Mother of New France, Marie Guyart of the Incarnation has left daughters who, for 355 years, have continued her work of education in Canada and throughout the world.

His Holiness Pope John Paul II declared her blessed on June 22, 1980.

HROVAČA

3.11. 1995

SPOŠTOVANI!

V imenu farnega odbora se Vam iskreno zahvaljujem za prispevek, ki ste ga dali za spomenik v Hrovači pri Ribnici. Bili smo res v stiski, saj je denar bolj počasi prihajal, a na koncu smo zbrali dovolj, da smo pokrili vse račune, spomenik zavarovali, ostanek pa dali za maše.

Denar, ki ste ga poslali, je prejel župnik g. Ipavec in ga bo namenil tako, kot ste želeli, za cerkev v Rogu.

Spominska slovensost je bila 17. septembra. Po maši, ki jo je daroval stiški opat, je bil obred pri samem spomeniku: blagoslovitev in kulturni program. Slovesnost je bila ena izmed najboljših, res smo se potrudili, da je vse potekalo, kot je treba. Škoda, da niste mogli biti prisotni tudi tisti, ki ste morali zapustiti domovino. Najbrž ste kakšnega od pobitih domobrancev tudi poznali. Jaz sem izgubila leta 1945 dva brata, ostale smo doma še tri sestre in starša. Oče je umrl leta 1949, strla ga je žalost in ni imel dovolj življenjske sile, da bi premagal bolezen.

Vsak po svoje smo preživeli teh zadnjih 50 let. Vi daleč od doma, brez vsega. Samo svoji življenjski energiji, sposobnosti in delavnosti se lahko zahvalite za uspehe, ki ste jih dosegli. Mi tukaj, v začetku zapostavljeni, izkoriščani, zaznamovani. Vedno smo se morali posebej dokazovati, v šoli in tudi pri delu.

Leta 1990 smo bili zelo veseli osamosvojitve. Pričakovali smo, da bo komunizmu enkrat odklenalo. A žal, ni tako. Oblast je se vedno v rokah preoblečenih komunistov, ki so si nakrali ogromno premoženja.

Vendar upamo še vedno, da bomo nekoč le živeli v demokratični državi.

Če se bo kdo od Vas kdaj mudil v Sloveniji, je vedno dobrodošel tudi pri nas.

Prav lepo pozdravljam vse.

Hrovača, 3.11. 1995.

Udeleženska spominske proslave.

N A Z N A N I L O

Nekateri bralci nam očitajo, da S.D. samo ponatisnuje članke iz drugih časopisov. Priznamo, da nimamo svojih poročevalcev po celem svetu, prebiramo pa skrbno slovensko časopisje in iz njega izluščimo, kar je zanimivega, pa je našim bralcem sicer nedosegljivo. Tako igrano vlogo posredovalca. Seveda skušamo imeti tudi čim več originalnih novic.